

utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu.

Članak 5.

(Dozvole pilota za komercijalni zračni prijevoz i ostale komercijalne aktivnosti)

U svrhu validacije dozvola pilota za komercijalni zračni prijevoz i ostale komercijalne aktivnosti nositelji moraju ispuniti sljedeće zahtjeve, prema potrebi ovisno od traženih privilegija:

- a) ispuniti, u obliku ispita praktične osposobljenosti, zahtjeve za produženje važnosti ovlaštenja tipa ili klase u skladu sa Aneksom I (Dio-FCL) propisa kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu, primjenjive na privilegije postojeće dozvole;
- b) pokazati znanje o relevantnim dijelovima operativnih zahtjeva i Aneksa I (Dio-FCL) propisa kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu;
- c) pokazati poznavanje jezika sukladno FCL.055 Aneksa I (Dio-FCL) propisa kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu;
- d) posjedovati važeće liječničko uvjerenje kategorije 1, izdato sukladno Aneksu IV (Dio-MED) propisa kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu;
- e) u slučaju aviona, osim zahtjeva iz toč. a) do d) ispuniti i zahtjeve u pogledu iskustva iz tablice 1. u Aneksu I ovog pravilnika;
- f) u slučaju helikoptera, osim zahtjeva iz toč. a) do d) ispuniti i zahtjeve u pogledu iskustva iz tablice 2. u Aneksu I ovog pravilnika.

Članak 6.

(Dozvole pilota za nekomercijalne aktivnosti sa ovlaštenjem za instrumentalno letenje)

U svrhu validacije dozvola privatnog pilota sa ovlaštenjem za instrumentalno letenje ili dozvola pilota za komercijalni zračni prijevoz (CPL) i dozvola prometnog pilota (ATPL) sa ovlaštenjem za instrumentalno letenje ako pilot namjerava koristiti samo privilegije privatnog pilota, nositelji moraju ispuniti sve sljedeće zahtjeve:

- a) položiti ispit praktične osposobljenosti za ovlaštenje za instrumentalno letenje i za ovlaštenja za tip ili klasu relevantna za privilegije dozvole koju posjeduju, sukladno Dodatku 7. i 9. Aneksa I (Dio-FCL) propisa kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu;
- b) pokazati znanje iz predmeta Zrakoplovno pravo, Zrakoplovne meteorološke oznake, Planiranje i izvođenje leta (IR) i Ljudske sposobnosti;
- c) pokazati poznavanje jezika sukladno FCL.055 Aneksa I (Dio-FCL) propisa kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu;
- d) posjedovati barem liječničko uvjerenje kategorije 2 izdato sukladno Prilogu 1. Čikaške konvencije;
- e) imati iskustvo od minimalno 100 sati instrumentalnog naleta kao vođa zrakoplova (PIC) na relevantnoj kategoriji zrakoplova.

Članak 7.

(Dozvole pilota za nekomercijalne aktivnosti bez ovlaštenja za instrumentalno letenje)

U svrhu validacije dozvola privatnog pilota (PPL) ili dozvola CPL i ATPL bez ovlaštenja za instrumentalno letenje ako pilot

namjerava koristiti samo privilegije privatnog pilota, nositelji moraju ispuniti sve sljedeće zahtjeve:

- a) pokazati znanje iz predmeta Zrakoplovno pravo i Ljudske sposobnosti;
- b) položiti ispit praktične osposobljenosti za dozvolu privatnog pilota (PPL) kako je utvrđeno u FCL.235 Aneksa I (Dio-FCL) propisa kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu;
- c) ispuniti relevantne zahtjeve Poddijela H Aneksa I (Dio-FCL) propisa kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu za izdavanje ovlaštenja tipa ili kategorije u ovisnosti od privilegija postojeće dozvole;
- d) posjedovati barem liječničko uvjerenje kategorije 2 izdato sukladno Prilogu 1. Čikaške konvencije;
- e) pokazati poznavanje jezika sukladno FCL.055 Aneksa I (Dio-FCL) propisa kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu;
- f) imati iskustvo od minimalno 100 sati kao pilot na relevantnoj kategoriji zrakoplova.

Članak 8.

(Validacija dozvola pilota za specifične zadatke ograničenog trajanja)

- (1) Neovisno od odredbi prethodnih članaka, u slučaju letova proizvođača zrakoplova BHDCA može prihvatiti dozvolu izdatu u trećoj zemlji sukladno Prilogu 1. Čikaške konvencije na maksimalan rok od 12 mjeseci za specifične zadatke ograničenog trajanja, kao što su letovi osposobljavanja radi inicijalnog početka uporabe, demonstracijski, prazni ili testni letovi, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva ispunjava sljedeće zahtjeve:
 - a) posjeduje odgovarajuću dozvolu i liječničko uvjerenje, te pripadajuća ovlaštenja ili kvalifikacije izdate sukladno Prilogu 1. Čikaške konvencije;
 - b) poslodavac mu je, izravno ili neizravno, proizvođač aviona ili zračni operator.

U tom slučaju BHDCA ograničava privilegije nositelja na izvođenje letačkog osposobljavanja i testiranja za inicijalno stjecanje ovlaštenja za tip, nadziranje inicijalnog linijskog letenja pilota operatora, dostavne ili prazne letove, inicijalno letenje na liniji, letačke demonstracije ili testne letove, u ovisnosti od zadataka predviđenih ovim stavom.

- (2) Odstupajući od čl. 4. do 7. ovog pravilnika, BHDCA može za natjecateljske letove ili zrakoplovne priredbe ograničenog trajanja validirati dozvolu koju je izdala treća zemlja i nositelju omogućiti iskorištavanje privilegija dozvole PPL, kako je navedeno u Aneksu I (Dio-FCL) propisa kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu, dozvole za pilota balona (BPL), kako je navedeno u Aneksu III (Dio-BFCL) propisa kojim se utvrđuju detaljna pravila za upravljanje balonima i izdavanje dozvola članovima letačke posade za balone ili dozvole za pilota jedrilice (SPL), kako je navedeno u Aneksu III (Dio-SFCL) propisa kojim se utvrđuju detaljna pravila za operacije jedrilica i izdavanje dozvola članovima letačke posade za jedrilice pod uvjetom da su ispunjeni svi sljedeći zahtjevi:

- a) prije događanja, organizator takmičenja ili zrakoplovne priredbe BHDCA predočava odgovarajuće dokaze o načinu na koji će osigurati da je pilot upoznat s relevantnim sigurnosnim informacijama, te upravljati rizikom povezanim s letovima;

- b) podnositelj zahtjeva posjeduje odgovarajuću dozvolu i liječničko uvjerenje, te pripadajuća ovlaštenja ili kvalifikacije izdate sukladno Prilogu 1. Čikaške konvencije.
- (3) Odstupajući od čl. 4. do 7. ovog pravilnika, BHDCA može validirati dozvolu koja je ekvivalentna jednoj od dozvola iz stavka (2) ovoga članka i izdata u trećoj zemlji sukladno zahtjevima Priloga 1. Čikaške konvencije na maksimalan rok važnosti od 28 kalendarskih dana za specifične nekomercijalne zadatke, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva ispunjava sve sljedeće zahtjeve:
- a) posjeduje odgovarajuću dozvolu i liječničko uvjerenje, te pripadajuća ovlaštenja ili kvalifikacije izdate sukladno Prilogu 1. Čikaške konvencije;
- b) izveo je najmanje jedan aklimatizacijski let s kvalificiranim instruktorom prije izvođenja posebnih zadataka ograničenog trajanja.

Članak 9.

(Podnošenje zahtjeva za validaciju i potvrda o validaciji)

- (1) Nakon provedenog postupka validacije, BHDCA će izdati potvrdu o validaciji strane dozvole.
- (2) Zahtjev za validaciju strane dozvole pilota ili kabinskog osoblja za potrebe komercijalnog i nekomercijalnog operatora podnosi se na propisanom obrascu putem operatora koji angažira nositelja dozvole.
- (3) Zahtjev za validaciju strane dozvole pilota za osobne potrebe podnosi se na propisanom obrascu od strane pilota.
- (4) Sadržaj potvrde o validaciji propisan je Aneksom II ovog pravilnika.

DIO TREĆI - ZAMJENA DOZVOLA

Članak 10.

(Uvjeti za zamjenu dozvola)

- (1) BHDCA može zamijeniti dozvolu za relevantnu kategoriju zrakoplova u dozvolu PPL sukladno Aneksu I (Dio-FCL) propisa kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu sa ovlaštenjem za jednopilotnu klasu ili tip zrakoplova, dozvolu BPL sukladno Aneksu III (Dio-BFCL) propisa kojim se utvrđuju detaljna pravila za upravljanje balonima i izdavanje dozvola članovima letačke posade za balone ili dozvolu za pilota jedrilice (SPL), kako je navedeno u Aneksu III (Dio-BFCL) propisa kojim se utvrđuju detaljna pravila za operacije jedrilica i izdavanje dozvola članovima letačke posade za jedrilice ako je izvorna dozvola izdata u trećoj zemlji sukladno zahtjevima Priloga 1. Čikaške konvencije i dozvola je:
- a) ekvivalentna dozvolama iz stavka (1) ovog članka ili
- b) dozvola CPL ili ATPL.
- (2) Nositelj dozvole koja će se zamijeniti mora ispuniti sljedeće minimalne zahtjeve za relevantnu kategoriju zrakoplova:
- a) položiti pisani ispit iz predmeta Zrakoplovno pravo i Ljudske sposobnosti;
- b) položiti ispit praktične osposobljenosti za dozvole PPL, BPL ili SPL, prema potrebi, sukladno Aneksu I (Dio-FCL) propisa kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu, Aneksu III (Dio-BFCL) propisa kojim se utvrđuju detaljna pravila za upravljanje balonima i izdavanje dozvola članovima

letačke posade za balone ili Aneksu III (Dio-SFCL) propisa kojim se utvrđuju detaljna pravila za operacije jedrilica i izdavanje dozvola članovima letačke posade za jedrilice;

- c) ispuniti zahtjeve za izdavanje relevantnog ovlaštenja za klasu ili tip zrakoplova sukladno Poddijelu H Aneksa I (Dio-FCL) propisa kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu;
- d) posjedovati liječničko uvjerenje, prema potrebi i sukladno Aneksu IV (Dio-MED) propisa kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu;
- e) pokazati poznavanje jezika sukladno FCL.055 Aneksa I (Dio-FCL) propisa kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu;
- f) imati iskustvo od najmanje 100 sati kao pilot.

DIO ČETVRTI - PRIHVATANJE OVLAŠTENJA ZA KLASU I TIP ZRAKOPLOVA

Članak 11.

(Uvjeti za prihvatanje ovlaštenja za klasu i tip zrakoplova)

Važeće ovlaštenje za klasu ili tip iz dozvole koju je izdala treća zemlja može se unijeti u dozvolu izdatu sukladno Aneksu I (Dio-FCL) propisa kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva:

- a) ispunjava sve zahtjeve iskustva i sve preduvjete za izdavanje primjenjivog ovlaštenja za klasu ili tip sukladno Dijelu-FCL;
- b) položi relevantni ispit praktične osposobljenosti za izdavanje primjenjivog ovlaštenja za tip ili klasu sukladno Dijelu-FCL;
- c) aktivno leti;
- d) ima najmanje:
- 1) za ovlaštenja za klasu aviona 100 sati letačkog iskustva kao pilot na toj klasi;
 - 2) za ovlaštenja za tip aviona 500 sati letačkog iskustva kao pilot na tom tipu;
 - 3) za jednomotorne helikoptere sa maksimalnom certificiranom masom pri polijetanju do 3 175 kg 100 sati letačkog iskustva kao pilot na tom tipu;
 - 4) za sve ostale helikoptere 350 sati letačkog iskustva kao pilot na tom tipu.

Članak 12.

(Referentni propis)

Ovaj pravilnik je u vezi sa propisom kojim se utvrđuju tehnički zahtjevi i upravni postupci u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu kao pravilnik koji je zamijenio nekadašnji Aneks III tog propisa.

Članak 13.

(Stupanje na snagu i primjena)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-404-5/22
9. prosinca 2022. godine
Banja Luka

Generalni ravnatelj
Čedomir Šušnjar, v. r.

ANEKS I
Uvjeti za prihvatanje dozvola koje su izdale treće zemlje ili su izdate u njihovo ime
Tablica 1.

Zahtjevi u pogledu iskustva za avion

Dozvola (1)	Ukupni sati naleta (2)	Privilegije (3)	
ATPL(A)	> 1 500 sati kao PIC na višepilotnim avionima	Komercijalni zračni prijevoz na višepilotnim avionima kao PIC	(a)
ATPL(A) ili CPL(A)/IR (*)	> 1 500 sati kao PIC ili kopilot na višepilotnim avionima sukladno operativnim zahtjevima	Komercijalni zračni prijevoz na višepilotnim avionima kao kopilot	(b)
MPL	> 1 500 sati kao kopilot na višepilotnim avionima sukladno operativnim zahtjevima	Komercijalni zračni prijevoz na višepilotnim avionima kao kopilot	(ba)
CPL(A)/IR	> 1 000 sati kao PIC u komercijalnom zračnom prijevozu od stjecanja IR ovlaštenja	Komercijalni zračni prijevoz na jednopilotnim avionima kao PIC	(c)
CPL(A)/IR	> 1 000 sati kao PIC ili kopilot na jednopilotnim avionima sukladno operativnim zahtjevima	Komercijalni zračni prijevoz na jednopilotnim avionima kao kopilot sukladno operativnim zahtjevima	(d)
ATPL(A), CPL(A)/IR, CPL(A)	> 700 sati na avionima, uključujući 200 sati u ulozi za koju se traži prihvatanje i 50 sati u toj ulozi u zadnjih 12 mjeseci	Letenje na avionima u operacijama različitim od onih za komercijalni zračni prijevoz	(e)
CPL(A)	> 1 500 sati kao PIC u komercijalnom zračnom prijevozu uključujući 500 sati na operacijama u vodi	Komercijalni zračni prijevoz na jednopilotnim avionima kao PIC	(f)

(*) Nositelji CPL(A)/IR na višepilotnim avionima dokazali su razinu znanja za ICAO ATPL(A) prije prihvatanja.

Tablica 2.

Zahtjevi u pogledu iskustva za helikoptere

Dozvola (1)	Ukupni sati naleta (2)	Privilegije (3)	
ATPL(H) valjan IR	> 1 000 sati kao PIC na višepilotnim helikopterima	Komercijalni zračni prijevoz na višepilotnim helikopterima kao PIC u VFR i IFR operacijama	(a)
ATPL(H) bez IR privilegija	> 1 000 sati kao PIC na višepilotnim helikopterima	Komercijalni zračni prijevoz na višepilotnim helikopterima kao PIC u VFR operacijama	(b)
ATPL(H) valjan IR	> 1 000 sati kao pilot na višepilotnim helikopterima	Komercijalni zračni prijevoz na višepilotnim helikopterima kao kopilot u VFR i IFR operacijama	(c)
ATPL(H) bez IR privilegija	> 1 000 sati kao pilot na višepilotnim helikopterima	Komercijalni zračni prijevoz na višepilotnim helikopterima kao kopilot u VFR operacijama	(d)
CPL(H)/IR (*)	> 1 000 sati kao pilot na višepilotnim helikopterima	Komercijalni zračni prijevoz na višepilotnim helikopterima kao kopilot	(e)
CPL(H)/IR	> 1 000 sati kao PIC u komercijalnom zračnom prijevozu od stjecanja IR ovlaštenja	Komercijalni zračni prijevoz na jednopilotnim helikopterima kao PIC	(f)
ATPL(H) sa ili bez IR privilegija, CPL(H)/IR, CPL(H)	> 700 sati na helikopterima različitim od onih certificiranih sukladno CS-27/29 ili ekvivalentnim, uključujući 200 sati u ulozi za koju se traži prihvatanje i 50 sati u toj ulozi u zadnjih 12 mjeseci	Letenje na helikopterima u operacijama različitim od onih za komercijalni zračni prijevoz	(g)

(*) Nositelji CPL(H)/IR na višepilotnim helikopterima dokazali su razinu znanja za ICAO ATPL(H) prije prihvatanja.

ANEKS II

Dimenzija i sadržaj potvrde o validaciji

- (1) Dimenzija potvrde o validaciji iznosi 150x105 mm i ima četiri strane.
- (2) Potvrda o validaciji sadrži:
 - a) grb Bosne i Hercegovine, tekst Bosna i Hercegovina, Ministarstvo komunikacija i prometa, Direkcija za civilno zrakoplovstvo, Potvrdu o validaciji i znak BHDCA;
 - b) opće podatke o nositelju potvrde (broj validacije i broj validirane dozvole, prezime i ime, datum rođenja, mjesto rođenja, državljanstvo, adresa i potpis, naziv operatora ako je primjenjivo, datum prvog izdavanja, datum izdavanja, potpis i pečat);
 - c) upozorenje kojim se obvezuje nositelj dozvole/potvrde o obvezi nošenja dokumenta sa fotografijom radi utvrđivanja identiteta;
 - d) podatke o ovlaštenjima koja su predmetom priznavanja (oznaka i ograničenje ovlaštenja);
 - e) napomenu/ograničenje;
 - f) tekst "Ovaj dokument je valjan samo uz dozvolu izdatu od strane nadležne civilne zrakoplovne vlasti čiji je broj

naveden ispod broja Potvrde o validaciji. Ovaj dokument nije radna dozvola".